

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
2.Bf.60/2015/9. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2016. év január hó 28. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt **I.r.vádlott** és társai ellen indult büntetőügyben a Balassagyarmati Törvényszék 2014. év október hó 17. napján kelt 7.B.120/2012/67. számú ítéletét **megváltoztatja.**

Az I.r.vádlott és a **II.r.vádlott** terhére rótt társtettesként elkövetett sikkasztás büntetét (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (4) bekezdés a.) pont) folytatólagosan elkövetettnek **minősíti.**

Az I.r.vádlott börtönbüntetését 2 (kettő) év 10 (tíz) hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 3 (három) évre,

A **II.r.vádlott** börtönbüntetését 2 (kettő) év 8 (nyolc) hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 3 (három) évre,

A **III.r.vádlott** szabadságvesztés büntetésének tartamát 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 3 évre enyhíti.

A vádlottak a szabadságvesztés büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsáthatók.

A vádlottak a magánfelek részére megítélt összegeket kártérítés jogcímén kötelesek megfizetni.

Az I.r.vádlott személyazonosító igazolványának száma: ..., magyar állampolgár.

A **II.r.vádlott** személyazonosító igazolványának száma: ..., magyar állampolgár.

A **III.r.vádlott** személyazonosító igazolványának száma: ..., magyar állampolgár.

Az ítélet bevezető részéből a 2012. november hó 26., 2013. február hó 13., április hó 22., június hó 24., szeptember hó 18-i, illetőleg a 2014. március hó 27-i tárgyalási napok feltüntetését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **az I.r.vádlott, II.r.vádlott és a III.r.vádlott** vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

A **II.r.vádlott** szám alatti lakcíme megszűnt, állandó lakóhelye ...

A másodfokú eljárásban felmerült 39.720,- (harminckilencezer-hétszázhusz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Balassagyarmati Törvényszék a 2014. október hó 17. napján kihirdetett 7.B.120/2012/67. számú ítéletével **az I.r.vádlott és a II.r.vádlottakat** bűnösnek mondta ki társtettesként folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (6) bekezdés a) pont), 207. rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. tv. 276.§), valamint 1 rb. társtettesként elkövetett sikkasztás büntetében (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (4) bekezdés a) pont).

A III.r.vádlott bűnösségét 1 rb. folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében (Btk.372.§ (1) és (5) bekezdés a) pont) és 122 rb. hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§) állapította meg.

Az I.r.vádlottat halmazati büntetésül 4 év börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra, a **II.r.vádlottat** halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra, a **III.r.vádlottat** halmazati büntetésül 3 év 10 hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte, melyet börtön fokozatban rendelt végrehajtani és 4 évre a közügyektől eltiltotta. Megállapította, hogy a **III.r.vádlott** a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének, de legkevesebb 3 hónap kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Az I.r.vádlott és a II.r.vádlottal szemben 11 rb. magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. tv. 276.§), továbbá 5 rb. tulajdon elleni szabálysértés (1999. évi LXIX. tv. 157.§ (1) bekezdés) miatt az eljárást megszüntette.

Az I.r.vádlott és a II.r.vádlottakat egyetemlegesen kötelezte a magánfél részére 135.629.838 forintnak, az I.r. vádlottat további 4.000.000 forintnak az ítélet jogerőre emelkedését követő 30 napon belüli megfizetésére, az államnak 1.500.000 forint illeték külön felhívásra történő lerovására, egyebekben a magánfelet a megítéltet meghaladó polgári jogi igény érvényesítésével a törvény egyéb útjára utasította.

Kötelezte a **II.r.vádlottat**, hogy **magánfél 2** részére az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül fizessen meg 140.000 forintot, valamint az államnak külön felhívására 15.000 forint le nem rótt illetéket.

Kötelezte a **III.r.vádlottat**, hogy a magánfél részére az ítélet jogerőre emelkedését követő 30 napon belül fizessen meg 103.907.016 forintot, valamint az államnak külön felhívásra 1.500.000 forint le

nem rótt illetéket. A magánfél ezt meghaladó polgári jogi igényének érvényesítését a törvény egyéb útjára utasította.

Az eljárás során lefoglalt bűnjelek lefoglalását megszüntette, azokat a magánfél sértett részére kiadni rendelte.

Rendelkezett az eljárás során felmerült bűnügyi költségről oly módon, hogy I. és II.r. vádlottat kötelezte a terhükön felmerült bűnügyi költség viselésére, míg a három vádlottat egyetemlegesen 2.094.170 forint államnak történő egyetemleges megfizetésére (szakértői díj kisebb része, tanúdíj), míg további 4.179.166 forint bűnügyi költséget (szakértői díj nagyobb része) az államra terhelte.

Az ítélet ellen az ügyész a vádlottak terhére a vádiratban rögzítettel egyező tényállás megállapítása érdekében, az I.r. vádlott a védője útján 3 napon belül a büntetés enyhítéséért, felfüggesztett szabadságvesztés kiszabásáért és a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasításáért, II.r. vádlott és védője enyhítésért, míg a III.r. vádlott 3 napon belül az ok megjelölése nélkül, védője 3 napon belül felmentésért fellebbezett.

Az ügyész az eljárást megszüntető rendelkezéseket tudomásul vette, az elsőfokú bíróság ítélete e vonatkozásban részjogerőre emelkedett.

A Nógrád Megyei Főügyészség írásbeli fellebbezés indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete részleges megalapozatlanságban szenved, mert a bíróság megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett (Be.351.§. (2) bekezdés d) pont).

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság azért állapította meg a takarékszelvényekkel kapcsolatos visszaéléseket illetően az ügyészi végindítványban jelzett összeghez képest alacsonyabb elkövetési értéket, mert kiindulópontja az volt, hogy az csak a 2009. december hó 31-i állapot figyelembevételével állapítható meg, míg az ezt követő 2010. januári időszakra vonatkozó takarékszelvények értékesítése és visszaváltása körében elkövetett visszaélések kétséget kizáróan nem számszerűsíthetők. Az elsőfokú bíróság indokolása az volt, hogy a nyomozás során eljáró igazságügyi szakértők - szemben a sértett által bírói szakban ügyészi indítványra készített kimutatással - a vizsgálatukat 2009. december hó 31-i záró időponttal végezték azért, mert ez a folyamatok kezdetének és lezárásának egyértelműségét teszi lehetővé. Ezen túl több körülmény is felsorolásra került, mely a szakértők munkája során problémaként jelentkezett, amelyek miatt szintén nem tartotta a bíróság elfogadhatónak a sértetti kimutatást a takarékszelvények vonatkozásában.

Az ügyészi álláspont ezzel szemben az volt, hogy a szakértői véleményre alapított elkövetési érték meghatározása helytelen, mert elfogadhatatlan, hogy a szakértők számára egyszerűbb volt az év végi adatok figyelembevételével számolni. Az eljárásban sikerült olyan bizonyítékot beszerezni, amely a tényleges adatok tükrében lehetővé teszi a pontos elkövetési érték megállapíthatóságát, semmi sem cáfolta a sértett által elkészített kimutatás valós voltát és hitelességét.

A bizonyítási eljárás adataiból ismert, hogy az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlott** a takarékszelvényekkel történt visszaélés során az egyik nulla átütésével vagy az első helyi érték eltüntetésével az értékpapír névértékét csökkentették, és e csökkentett névértéket szerepeltették a takarékszelvények számlátviteli rendszerében. Amikor az ügyfél értékpapírt váltott, a számlátviteli rendszerben rögzítették azt az összeget, amelyre vonatkozóan egy későbbi, az ügyfél távozását követő időpontban elkészítették a bevételi pénztárbizonylatot, majd a futamidő végén az ehhez igazodó

kifizetési bizonylatot. Ennek megfelelően történt meg már a váltáskor a befizetési pénztárbizonylat és visszaváltáskor a kifizetési pénztárbizonylat kiállítása, és a takarékszelvény ehhez történő csatolása. Ez a módszer azt vonta maga után, ahogy ezt a vádlottak is elmondták, hogy már a takarékszelvény váltásakor rendelkeztek sajátjukként vagy tulajdonították el az ügyfél által ténylegesen befizetett és a rendszerben, valamint befizetési pénztárbizonylaton feltüntetett összegek különbözetét. A vádlottak által a számítógépes rendszerben rögzített adatok - csökkentett névértékek - a sértett takarékszövetkezet adatbázisában szerepeltek, azokat pontosan tartalmazza a kimutatás, melyre alapítva állapította meg az ügyészség az elkövetési értéket, mely **helységnév1** esetében az 1. számú melléklet 9. oszlopán, **helységnév2** érintően pedig a kimutatás 11. számú mellékletének 5. oszlopán alapul. Amikor a **III.r.vádlott** rögzítette azt a dátumot, amikor lejárat előtt megszüntette a takarékszelvényt az ügyfél tudta nélkül, akkor rendelkezett sajátjaként az éppen aktuális összeggel. Ezeket az adatokat a vádlottak eszközölték a takarékszövetkezet számítógépes rendszerében, melyhez kétség nem férhet, maguk is elismerték az eljárás során, hogy így tudták évekig folytatni a visszaéléseket. Ezt a törvényszék is elfogadta, mely alapján nem vonható kétségbe, hogy a sértett által készített kimutatás valós adatokat tartalmaz, ez az az elkövetési érték, melyet a vádlottak a takarékszelvények manipulálásával keletkeztettek. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a takarékszövetkezet ezen adatok birtokában valamennyi ügyféllel egyeztetett, ennek során minden esetben megtörtént a számítógépes rendszerben a vádlottak által rögzített adatok és az okiratokon szereplő összegek, illetve a lejáratok összevetése, mely alapján a sértett az ügyfeleknek a különbözetet jóváírta, melyek megtalálhatók a kimutatásban.

Téves az ítélet 44. oldal 3. bekezdésében foglalt azon elsőbírői megállapítás, miszerint a sértett saját informatikai rendszeréből kinyerhető adatok alapján számszerűsítette a takarékszelvényekkel kapcsolatos visszaéléseket összecsúszva. Ezt a sértett csak azt követően tudta megtenni, hogy a kinyert adatokat összevetette az ügyfelek birtokában lévő okmányokkal, ez alapján készítette el kimutatását.

A szakértői értékmeghatározás elfogadásával a bíróság nem tett eleget tényfeltárási kötelezettségének sem, nem merítette ki a vád tartalmát, az az ügyészi vád szerint 2010. januárjában ért véget, nem pedig 2009. szeptember 30-án, ameddig a szakértők a váltott takarékszelvényeket figyelembe vették véleményük megalkotása során. Ez a módszer eredményezte, hogy a tényállásban kizárólag azok a takarékszelvények szerepeltek, melyeket az ügyfelek 2009. szeptember hó 30-ig váltottak, holott kétséget kizáróan bizonyított, hogy a vádlottak tevékenységüket 2010. január hó 8. napjáig folytatták. Ezt igazolja az iratok közt elhelyezkedő kimutatás is, miszerint a **III.r. vádlott** 2010. január hó 8-ig mintegy 13.000.000 forint értékben szüntetett meg idő előtt takarékszelvényeket. Ezt a tényt összevetve a sértett kimutatásával jól látható, hogy az utolsó értékpapírt **helységnév2-n** 2010. január hó 6-án váltották, azt pedig a **III.r.vádlott** a rendszerben 2010. január hó 8 napján megszüntette. A váltás és megszüntetés tényét bizonyíthatóan a **III.r. vádlott** eszközölte, ezáltal nincs olyan körülmény, amely indokoltá tenné a sértett kimutatásának elvetését. Az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlott** esetében még indokoltabb az elfogadás, mert esetükben az utolsó szelvényváltás 2009. december hó 28-án történt, az általuk a rendszerben rögzített összeg pedig az elkövetési magatartásukhoz igazodóan a valós névérték tizede.

Az ügyészi álláspont szerint ellentétes a bizonyítási eljárás során feltártakkal az az elsőbírői megállapítás is, miszerint a takarékszelvények értékpapírszerű okiratának kiállításakor ugyan a vádlottaknak eleve feltételezni kellett, hogy később annak visszaváltása során visszaélést fognak elkövetni, a javítást azonban mindig utólag végezték el, ily módon csupán a visszaváltáskor keletkezett pénztöbbletet tudták felhasználni a sajátjakénti rendelkezés elkövetési magatartása

körében (ítélet 48. oldal 1 bekezdés), munkaviszonyuk megszűnése miatt pedig később erre nem volt módjuk.

Ezzel szemben az állapítható meg, hogy a visszaélések az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlott** esetében rögtön az értékpapír váltásakor megtörténtek azáltal, hogy a rendszerben eleve csökkentett névértéket szerepeltettek, tehát azonnal többletük keletkezett, mely pénzzel sajátjukként rendelkeztek. A lejáratkor már ennek csupán a papírozása történt meg akként, hogy átütöttek egy nullát vagy elhagyták az első helyi értékét a tényleges névértéknek és ehhez igazodó kifizetési pénztárbizonylatot állítottak ki. Ezért nem bír relevanciával, hogy 2010. január hó 12. napja után nem dolgoztak, mert a visszaélések nagyságára a vádlottak által a takarékszövetkezet rendszerében rögzített csökkentett névértékek, és az ügyfelek által bemutatott okiratok alapján tudtak következtetni. A vádlottak utolsó alkalommal a 2009. december hó 28 illetve 2010. január hó 6-án váltott, az ügyfelek által ténylegesen befizetett összegekkel már akkor, illetve a **III.r.vádlott** két nappal később a sajátjuként rendelkezett, az nem volt a sértett pénztárában, következésképp nem a visszaváltáskor tűnt el.

Az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlottak** tevékenységének lényege éppen az volt, hogy már az ügyfelek részéről történt vásárláskor hiányt generáltak azzal, hogy a számítógépes rendszerben és a pénztárban csak a csökkentett névértéket tüntették fel, a különbözetet pedig az általuk elmondottakra használták, míg a **III.r.vádlott** a váltás és a lejárat közötti időben gazdálkodott a részéről a rendszerben visszaváltottként szerepeltetett összeggel, melynek utolsó időpontja 2010. január hó 8. napja volt.

Az **I.r.vádlott** a 61. számú tárgyalási jegyzőkönyv 55. oldalán tett nyilatkozatában e körben még példát is hozott. Mindezek alapján kétséget kizáróan megállapítható az ügyészi vádban írt elkövetési érték, ekörben a tényállás módosítása szükséges.

Sérelmezte az ügyész azt is, hogy az elsőfokú bíróság a **II.r.vádlott** cselekvőségét nem állapította meg 4.000.000 forint vonatkozásában a fiktív hitelekkel illetően arra hivatkozással, hogy az ítéletben jelzett időpontokban szabadsága miatt a szerződések kapcsán lehívott hitelösszeg felhasználásban nem vett részt, azokról utólag szerzett tudomást. Álláspontja az volt, hogy mind a 42.000.000 forint erejéig társtettesként felelős a **II.r. vádlott**, mert az eljárás során kikristályosodott, hogy a vádlottak cselekménye hosszú éveken keresztül tartott. Ennek egyik részmozzanata volt a 84 darab valótlan tartalmú hitelszerződés generálása és az ebből származó összeg eltulajdonítása. Helytelenül került sor a **II.r. vádlott** védekezésének e körben történő elfogadására. Ezt támasztja alá, hogy már az eljárás kezdeti szakaszában az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlottak** jelölték be a sértetti nyilvántartásban azokat a hitelszerződéseket, melyek nem voltak valóságok, ekkor nem történt hivatkozás a **II.r. vádlott** részéről, hogy nem tudott minden szerződésről, mi több, ezt csak a tárgyalássorozat végén adta elő. Semmivel sem igazolható, hogy a hitel azon a napon kelt ténylegesen, amelyre datálva volt (ezt a **II.r. vádlott** is elismerte), mint ahogy az sem, hogy a lehívott összeg felhasználása is azon a napon történt meg. Minderre figyelemmel az a körülmény, hogy a hitelszerződések dátumaként megjelölt egyes napokon épp szabadságon volt, irreleváns, hiszen épp ő mondta el, hogy sok esetben visszadátumozta a szerződéseket, hogy minden egyezzen. E körben is az ítéleti tényállás megváltoztatását indítványozta.

Sérelmezte az ügyész azt is, hogy az elsőfokú bíróság az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlottak** vonatkozásában az elkövetéskor hatályos jogszabályt alkalmazta. Jogi álláspontja az volt, hogy a megszüntetéssel érintett magatartások már nem tárgyai az eljárásnak, a fennmaradó bűncselekmények vonatkozásában ismét vizsgálni kellett volna, hogy mely szabályok kedvezőbbek

az I. és II.r. vádlottra. E vonatkozásban pedig a feltételes szabadságra bocsátás kedvezőbb szabályai irányadók, esetükben is az új törvény alkalmazásának lett volna helye.

Tévesnek tartotta azt is, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény költsége jelentős részének államra terheléséről határozott. Mivel a törvényszék a tényállást az elkövetési érték vonatkozásában a szakértői véleményre alapította, a Be.338.§ (2) bekezdésében írt azon feltétel, miszerint a vádlottat csak azzal a cselekménnyel illetve a tényállással azzal a részével felmerült bűnügyi költség megfizetésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösségét megállapították, fennáll. Mindhárom vádlott esetében az elkövetési érték meghaladja a 100.000.000 forintot, így a cselekmény súlya nem indokolja a Be.338.§ (4) bekezdésének alkalmazását, azaz a bűnügyi költség egy részének megfizetése alól történő mentesítésüket. Indítványozta, hogy a vádlottakat egyetemlegesen kötelezze az ítélet tábla a Be.338.§ (2) bekezdés értelmében a szakértői vélemény elkészítése és a szakértők tárgyaláson való megjelenésével kapcsolatos felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.1002/2012/5. számú átiratával az ügyészi fellebbezést fenntartotta, a védelmi perorvoslatokat nem tartotta alaposnak. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárás során nem követett el perrendi szabálysértést. A bizonyítékok mérlegelése alapján a tényállást túlnyomórészt megalapozottan állapította meg, azonban a magánfél sérelmére a vádlottak által elkövetett sikkasztás elkövetési értékének meghatározásakor a helyesen megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett, ezért e vonatkozásban az ítélet részleges megalapozatlanságban szenved (Be.351.§ (2) bekezdés d) pont), amely az elsőfokú ügyészi fellebbezés írásbeli indokolásában részletesen kifejtettek szerint a helyes ténybeli következtetések levonásával orvosolható, ezzel a tényállás a másodfokú eljárásra irányadóvá tehető.

A törvényszék az indokolási kötelezettségét teljesítette, azonban az ítélet 44. oldal 3. bekezdésében, a 48. oldal 1. bekezdésében tett megállapítások az ügyészi fellebbezés 3. és 4. oldalán írtakkal korrigálandók.

A megállapított tényállás alapján a vádlottak bűnösségére vont következtetés okszerű, cselekményük jogi minősítése azzal törvényes, hogy a részmegszüntető rendelkezések kiesésével mindhárom vádlott esetében az elbíráláskori anyagi jogszabályok alkalmazandók, mert összességükben kedvezőbbek az elkövetéskoriaknál, ezért az I. és II. r. vádlottak esetében is az elbíráláskori anyagi jogszabályoknak megfelelően nevezendők, illetve jelölendők meg a terhükre megállapított bűncselekmények.

Az ügyészi álláspont szerint a kiszabott büntetések összhangban állnak a helyesen feltárt és értékelt bűnösségi körülményekkel, a vádlottak cselekményének tárgyi súlyával, bűnösségük fokával és társadalomra veszélyességükkel, valamint a belső arányosságnak is megfelelnek. Az enyhítés ellenkezik a büntetési célokkal.

Az ítélet egyéb rendelkezései közül a részleges megalapozatlansággal összefüggésben a polgári jogi igény elbírálására és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés is helyesbítendő.

Indítványozta, hogy nyilvános ülés keretében eljárva, - melyen az ügyész nem kíván részt venni - az ítélet tábla a Balassagyarmati Törvényszék ítéletét változtassa meg akként, hogy az **I.r.vádlott** és a **II.r.vádlottak** cselekményét a Btk. 372.§ (1) bekezdésébe ütköző, az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként folytatólagosan különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás büntettének, 207 rb. a Btk. 345.§-ába ütköző hamis magánokirat felhasználása vétségének, és 1 rb. a Btk. 372.§ (1) bekezdésébe ütköző a (3) bekezdés a) pont szerint minősülő nagyobb értékre elkövetett

sikkasztás büntettének minősítse. Az I. és II.r. vádlottakat egyetemlegesen kötelezze 166.169.538 forint, míg a III.r. vádlottat 133.660.016 forint megfizetésére a magánfél magánfél részére, továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére a vádlottakat egyetemlegesen kötelezze, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

A III.r.vádlott másodfokú eljárásra meghatalmazott védője 2016. január hó 8. napján a Fővárosi Ítéltáblára érkeztetett beadványában kifejtette, hogy korábbi védekezésük alappillére, a bizonyítékok értékelésének támadására vonatkozó tilalom miatt jelen fellebbezési szakaszban eredményes már nem lehet. Részletesen taglalta az ügyészi fellebbezést, melynek elutasítására tett indítványt. Sérelmezte ugyanakkor azt, hogy a bíróság elmulasztotta annak konkrét rögzítését az ítélet tényállásában, hogy mely takarékszelvények vonatkozásában állapítható meg ügyfele tevőlegessége, milyen sorszámúak és névértékűek voltak azok a takarékszelvények, melyekkel kapcsolatban a III.r. vádlott az elkövetési magatartást megvalósította. Az ítélet a szakértői véleményben rögzített 2009. december hó 31-i nappal készített és lezárt kimutatás alapján állapította meg az elkövetési értéket. (A szakvélemény 32. oldala szerint a 2009. évre vonatkozó visszaéléssel érintett összesen 101.652.000 forint névértékű takarékszelvények alapján, mely a szakvélemény 1. melléklete.) A mellékleten szereplő táblázatban bár nincs sorszámmal feltüntetve, így a védelem által utólagosan beszámozva összesen 108 darab takarékszelvény szerepel, melyből 20 darabnál a szakértők szerint 0 forint a tartozás összege (a védelem részére a nyomozó hatóság által átadott iratmásolat 2 oldalas táblázata állt). Tudomása szerint a 120 darab, mint visszaéléssel érintett takarékszelvény a 2012. november hó 22-én készült sértetti nyilatkozat 11. számú mellékleteként feltüntetett sértetti kimutatásban, és az ennek alapján elkészült ügyészi végindítványban található, nem az ítélet által értékelt és elfogadott szakvéleményben. Megítélése szerint a hamis magánokirat felhasználása vétsége rendbeliségét illetően az ítélet helytelen adatokat tartalmaz. Amennyiben a törvényszék az igazságügyi szakértői véleményben szereplő adatokat vette alapul, a hamis magánokirat felhasználása vétségének rendbeliségét illetően is a szakvéleményben kimutatottakhoz lenne szükséges igazodni, így a szakértők által kimunkált táblázatban szereplő visszaéléssel érintett számú takarékszelvényt kell figyelembe venni, mely a rendelkezésre álló adatok szerint 88 darab takarékszelvény. Indítványozta, hogy az ítéltábla a szakértői vélemény 1. számú mellékletében kimunkált visszaéléssel érintett takarékszelvények számához igazodó rendbeliségű hamis magánokirat felhasználását rója védenre terhére, ekörben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét. A szakértői vélemény költségeinek viseléséről történő ítéleti rendelkezést törvényesnek találta.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a III.r. vádlott vonatkozásában enyhíteni indokolt, mert a kiszabott szabadságvesztés büntetés mértéke túl szigorú. A törvényszék értékelte ugyan, de nem tulajdonított kellő jelentőséget annak, hogy ügyfele 2010. óta áll büntetőeljárás hatálya alatt (6 éve), munkahelyét elvesztette, büntetlen előéletű, ellene más büntetőeljárás nem indult. Amennyiben a hosszú tartamú szabadságvesztés kiszabásával kiemelésre kerül a társadalomból, életében olyan törés következik be, amelyet feldolgozni nem lesz képes. Megbánó magatartása is nagyobb nyomatékkel értékelendő. III.r. vádlott évekkal ezelőtt belekerült egy folyamatba, melyet nem volt bátorsága befejezni. Az eljárás során terheitől megszabadulva együttműködött a hatóságokkal, az időmúlás neki fel nem róható. Az enyhítő körülmények mérlegelése során nagyobb nyomatékkel kérte értékelni azon tény is, hogy a takarékszelvények részéről az ellenőrzési rendszerben megmutatkozó hiányosságok nagymértékben hozzájárultak a bűncselekmények elkövetéséhez.

Indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a kiszabott szabadságvesztés büntetés oly mértékű enyhítését, hogy az próbaidőre felfüggeszthetővé váljon.

Másodlagosan rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabását és ehhez igazodó arányos tartamú közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását kérte.

A nyilvános ülésen az **I.r.vádlott**, a **II.r.vádlott** érdemben nem kívánt szólni, a **III.r.vádlott** megbánásának adott hangot, a büntetés enyhítését kérte.

Az **I.r.vádlott** védője perbeszédében hangsúlyozta, hogy I.r. vádlott cselekményét mindvégig elismerte, bűnösnek érezte magát, feltárta cselekménye részleteit. Kiemelte, hogy a szakvéleményben kimunkált elkövetési értéket nem tartja elfogadhatónak, a polgári jogi igény érdemi elbírálása is helytelen, mert az elkövetési értéket nem ismerte el az I.r. vádlott, az aggálytalanul nem állapítható meg, azért annak egyéb törvényes útra utasítása indokolt. A büntetés kiszabás körében nagyobb nyomatékkal kérte értékelni a sértetti ellenőrzés hiányosságát, a vádlott igen kedvező személyi körülményeit, hogy 53 éves kora ellenére ezidáig a törvénnyel összeütközésbe nem került, ellene újabb büntetőeljárás nem indult. Az időmúlás jelentős. A büntetés tartamának leszállítását, annak próbaidőre történő felfüggesztését indítványozta.

A **II.r. vádlott** védője perbeszédében hangsúlyozta azon jogi álláspontját, hogy a fiktív hitelszerződések a korábban elkövetett cselekmények leplezését szolgálták, károkozás, pénzmozgás a fiktív ügyletek mögött nem volt. Sérelmezte, hogy a szakértők nem különítették el a leplezéshez kapcsolódó értéket a ténylegesen megállapítható értéktől, ezért a szakvéleményre tényállás nem alapítható. Elsősorban az ítélet hatályon kívül helyezésére, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítését kérte. Véleménye szerint az ítélet nem felel meg a belső arányosság követelményének, mert a pénztáros **II.r. vádlott** felelőssége a fiókvezetői felelősséget meg sem közelíti. **II.r. vádlott** az eljárás kezdetétől beismerő vallomást tett, kereste a kiutat a cselekményből, de nem találta, lényegében megkönnyebbült, amikor magatartása kitudódott. Hivatkozott arra, hogy **II.r. vádlott** egyetlen fillérrel sem gazdagodott, anyagi körülményeiben javulás nem következett be, ezért esetében próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása indokolt. Hivatkozott az elsőfokú eljárásban perbeszédében kifejtett azon jogi álláspontjára, hogy **II.r. vádlott** legfeljebb részese a vagyon elleni cselekményeknek, társtettesi szerepe nem állapítható meg.

A **III.r.vádlott** védője perbeszédében az írásbeli beadványában foglaltakat fenntartotta. Kiemelte, hogy **III.r. vádlott** maga tárta fel cselekményét még a vizsgálódás megindulása előtt, a hatósággal mindvégig együttműködött, felelősségét elismerte. Nem a saját javára, hanem a takarékszövetkezet mutatóinak javítása érdekében cselekedett. Megjegyezte, hogy nem került elkülönítésre a sajátjakénti rendelkezéssel és eltulajdonítással érintett összeg, melyet szintén a vádlott javára kell értékelni, hiszen az eltulajdonítással összefüggésbe hozható összeg elenyésző. A személyi körülményeket illetően rámutatott arra, hogy **III.r. vádlott** édesanyja halála óta a helyi gazdaságban munkát vállalt, súlyos beteg férjéről is gondoskodik. Csatlakozott védőtársához a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasításának indokoltságát illetően. A bünteteskiszabás körében nagyobb nyomatékkal kérte értékelni védence büntetlen előéletét, együttműködő, megbánó magatartását, az időmúlást, és a sértetti ellenőrzés lazaságát.

A sértett képviselője felszólalásában a megállapított polgári jogi igénytösszecszerűségében helytállónak tartotta, indítványozta a vádlottak védői által tett indítvány elutasítását az igény egyéb törvényes útra utasítását illetően. Hangsúlyozta, hogy a sértett mindvégig együttműködött a hatósággal, a kért információkat olyan ütemben szolgáltatta, ahogyan azt kérték, illetve a feltett kérdéseknek megfelelően csoportosította. Az iratanyag álláspontja szerint rendezett formában került lefoglalásra.

A vádlottak az utolsó szó jogán megbánásuknak adtak hangot, a kiszabott büntetés enyhítését kérték. I.r. vádlott idős szülei, III.r. vádlott szív- és cukorbeteg férjének ápolására is hivatkozott.

A Fővárosi Ítéltábla a Be.361.§-a szerinti nyilvános ülés keretében eljárva a Be.348.§ (1) bekezdése alapján bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt.

Megállapította, hogy a törvényszék az eljárási szabályokat maradéktalanul megtartotta. Figyelemmel arra, hogy 2013. november hó 18. napján a tanács összetételében változás történt, a bíróság az eljárást előlről kezdte, a korábbi tárgyalási napok feltüntetése az ítélet bevezető rendelkezésében szükségtelen. Észlelte az ítéltábla, hogy a 2014. március hó 27-i határnapon érdemi eljárási cselekmény nem történt, ezért az e napra történő utalást is mellőzte a bevezető részről.

A tanács összetételében történt változásokat követően a tanács elnöke a korábbi tárgyalások anyagának ismertetésével ismételte meg az eljárást, mely a Be. 287.§ (4) bekezdésében írtaknak megfelelt, az ügyész, a vádlott és védő arra észrevételt tehetett. A vádlottak, szakértők, tanúk figyelmeztetése is törvényes volt.

A III.r. vádlott védője vitatta a vád konkrétságát a **III.r.vádlott** vonatkozásában, álláspontja szerint a 2014. április hó 29-i keltezésű ügyészi végindítvány sem tartalmazza pontosan a III.r. vádlott cselekvőségét. Hiányolta annak pontos megjelölését, hogy mely 120 darab takarékszelvény vonatkozásában történt megszüntetés, mely ügyfeleket érintően, mely időpontokban.

A Fővárosi Ítéltábla a védői okfejtést nem tartotta megalapozottnak. A törvényes vád megállapíthatóságához szükséges feltételeknek a végindítványban foglalt vád szűkszavúan ugyan, de megfelelt, tartalmazza az elkövetési időszakot, a sikkasztás törvényi tényállásának valamennyi elemét, a III.r. vádlott tevékenységéhez kapcsolódó elkövetési értéket, a hamisított okiratok számát, azok felhasználását. Tekintettel arra, hogy az ügyészség helyesen a takarékszelvényeket tekintette sértettnek, szükségtelen azon betétesek felsorolása, akiket az ügyletek érintettek, illetőleg a pontosabb dátumok megjelölése sem elengedhetetlenül szükséges a vád törvényességéhez. A ...-i fiktív hitelek esetében pontosan megjelölt a két magánszemély, akiknek nevére a valótlan hitelek íródtak, tartalmazza a vád az elkövetési értéket, csakúgy, mint a le nem könyvelt elő- és végtörlesztett hitelek vonatkozásában is körülírt az elkövetési magatartás és érték.

A bizonyítási eljárást a törvényszék teljes körben lefolytatta, valamennyi olyan bizonyítékot felkutatott és értékelési körébe vont, amelyek a tényállás megállapítása szempontjából relevánsak voltak. A 2012-ben benyújtott ügyészi vád 2014. április hó 29. napjával került módosításra, amikor is a bizonyítási eljárás megindulhatott, a vádlottak ekkor már pontosan körülírt magatartást tartalmazó váddal szemben védekezhettek. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ez időben készült el a sértett által 24. szám alatt csatolt kimutatás az elkövetési értékről, illetőleg a nyomozás során készített könyvszakértői vélemény kiegészítése is szükségessé vált. A törvényszék igen alapos bizonyítási eljárást folytatott le, szinte valamennyi bizonyítási indítványnak helyt adott. Az igazságügyi könyvszakértők véleményének kiegészítése indokolatlan lett volna, e körben a Fővárosi Ítéltábla osztotta az ítélet 55. oldal utolsó bekezdésében foglalt törvényszéki álláspontot, értelemszerűen nem értett egyet II.r. vádlott védője okfejtésével atekintetben, hogy a szakvélemény nem fogadható el, ezért az ítélet olyan megalapozatlansági hibában szenved, amely hatályon kívül helyezést eredményezhetne. A szakértők a bíróság által feltett kérdésekre választ adtak, szakvéleményüket kiegészítették, a védők, ügyész, vádlottak kérdéseiket feltehették a tárgyaláson meghallgatott szakértőknek.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék nagyobb részben megalapozott tényállást állapított meg, amely azonban részben hiányos, részben iratellenes, ezért az alábbi kiegészítésre, javításra szorul a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontja alapján az iratok tartalmának figyelembevételével.

A személyi részt illetően:

A **III.r.vádlott** édesanyja 2013. szeptemberében elhalálozott, ezt követően a **III.r. vádlott személy1-nél** munkaviszonyt létesített, napi 8 órában dolgozik 80.000 forint havi jövedelemmel (41. számú tárgyalási jegyzőkönyv 34. oldal, másodfokú nyilvános ülésen tett előadás tartalma). Az ítélet 7. oldal 3. bekezdésében rögzítetteket az ítéltábla mellőzi.

A történeti tényállás 2.1. pontja 4. bekezdését az ítéltábla azzal egészíti ki, hogy **az I.r.vádlott és a II.r.vádlottak** 2010. január hó 8. napjáig dolgoztak.

A történeti tényállás 2.3 pontját (13. oldalon feltüntetett táblázat) illetően az alábbi kiegészítések és javítások szükségesek:

Az 1. sorszám alatt szereplő szerződő fél neve helyesen **személy2**, a folyósítás dátuma esetében 2006.04.14. napja.

A 2. sorszám alatt szereplő **személy3** vonatkozásában a szerződés kelte 2006. 09.19. napja.

Az 5. sorszám alatt feltüntetett **személy4** vonatkozásában a folyósítás 2006.11.07. napján történt.

A 9. sorszám alatt jelzett **személy5** esetében a folyósítás 2006.12.21. napján történt.

A 13. sorszám alatt feltüntetett **személy6** esetében a folyósítás 2007.02.26. napján történt.

A 15. sorszám alatt jelzett **személy7** esetében a folyósítás 2007.03.28. napján történt.

A 39. sorszám alatt jelzett **személy8** esetében a folyósítás 2007.09.13. napján történt.

Az 58. sorszám alatt jelzett **személy9** esetében a szerződés kelte helyesen 2008.06.17. napja.

A 67. sorszám alatt jelzett szerződő fél neve helyesen **személy10**.

A 73. sorszám alatt jelzett szerződő ügyfél neve helyesen **személy11**.

A 79. sorszám alatt jelzett szerződő ügyfél neve helyesen **személy12**, esetében a folyósítás dátuma helyesen 2009.06.26. napja.

A 82. sorszám alatt jelzett szerződő fél neve helyesen **személy13**.

A 16. oldal 2. bekezdésében rögzítetteket a másodfokú bíróság akként helyesbíti, hogy a **II.r. vádlottra** vonatkozó megállapításnál a felsorolásnál a 2008. június hó 18-i **személy14** nevére szóló hitel rögzítését mellőzi, ugyanakkor a felsorolást a 2009. június hó 25-i keltezésű és június hó 26-i folyósítású **személy12** nevére szóló fiktív hitellel kiegészíti.

A 2.4 alatti tényállás táblázata (16. oldal utolsó bekezdés) ugyancsak módosításra szorul az iratok tartalma alapján:

Az 1. sorszám alatti szerződő fél neve helyesen **személy15**.

A 3. alatti tényállás első két mondata (ítélet 18. oldal 3. bekezdése) az alábbiak szerint módosul:

Az I.r.vádlott, a **II.r.vádlott** jelenlétében és tudtával 2009. április hó 17-én 400.000 forint, majd 2009. november hó 16. napján további 100.000 forint, összesen 500.000 forint készpénzt vett át **magánfél2 helységnév1**,... szám alatti lakostól oly módon, hogy az I.r. vádlott által átvett pénzt a takarékszövetkezet pénztárába az I.r. vádlott nem fizette be, mindkét alkalommal egy-egy bizonylatot adott a befizetésről, a pénz sorsáról a vádlottak közösen határoztak. A tényeket a másodfokú bíróság kiegészíti azzal, hogy a 2009. decemberében a **II.r.vádlott** a sértett érdeklődésére nem javasolta, hogy elvigye a pénzét, közölte, hogy máshol sem jobbák a feltételek.

A 4.1 tényállási pontot (ítélet 18. oldal utolsó bekezdés) a Fővárosi Ítéltábla az alábbiak szerint pontosítja:

A III.r.vádlott a helységnév2- Kirendeltség vezetőjeként 2007. január és 2009. december hó 31. közötti időszakban a takarékszövetvények értékesítése, visszavásárlása, újra értékesítése során a névérték javítás, csökkentés fentebb levezetett módszere mellett a betétek idő előtti megszüntetését alkalmazta, mely szerint úgy tűnt, mintha az ügyfél véglegesen visszaváltotta volna a takarékszövetvényt, noha az még nem járt le, és nála volt (ítélet 18. oldal utolsó mondata helyett). A 19. oldal 2. bekezdése első és második mondatát az ítéltábla mellőzi. A 2. bekezdés harmadik mondata elejéről az „ennek ellenére” szókapcsolatot mellőzi.

A második bekezdést követően rögzíti, hogy a III.r. vádlott 120 darab takarékszövetvényt szüntetett meg jogszabálysértő módon a fent írt módszerrel.

Ezen kiegészítésekkel a tényállás teljes és megalapozott, az a másodfokú felülbírálat alapját képezte a Be.352.§ (2) bekezdése szerint.

Az elsőfokú bíróság irathűen sorolta fel a bizonyítékokat, a vádlottak védekezését, a betétesek, fiktív hitelfelvétellel érintettek, elő- és végtörlesztők és a sértett takarékszövetkezet dolgozóinak tanúvallomását, helytállóan idézte a szakértők véleményének megállapításait. A bizonyítékok mérlegelése I. és II.r. vádlottat érintően a fiktív hitelek (2.3), **magánfél2**t érintő tényállási pont (3.), a III.r. vádlottat érintően a 4.1 tényállást illetően szorul csupán némi kiegészítésre:

A **II.r.vádlott** szabadságolásáról készített sértetti kimutatás szerint (elsőfokú iratok 63. számú irat első táblázata) a törvényszék által szerepeltetett 2008. június hó 18-i időpontban a II.r. vádlott csupán fél napot volt szabadságon, ez a bírói mérlegelés szerint nem eredményezhette esetében a vagyon elleni bűncselekmény alóli mentesülést, ugyanakkor megállapítható, hogy 2009. június hó 25-én és 26-án a táblázat szerint teljes napon szabadságon volt, melyet a törvényszék nem vett figyelembe, a táblázat adatai alapján történt a tényállás módosítása.

A nyomozati irat 11. kötet 29. oldalától kezdődően 2010. június hó 28. napján **magánfél2** tanú vallotta, hogy a vádbeli időszakra vonatkozóan az ott írt időben először 400.000 forintot, majd később 100.000 forintot adott az **I.r.vádlottnak**, melynek során a **II.r.vádlott** is ott volt, de nem szólt bele a beszélgetésbe. Az I.r. vádlott mindkét alkalommal egy bizonylatot adott számára a

befizetésről. 2009. decemberében a II.r. vádlott mondta, hogy ne vigye el a pénzét, mert máshol sem jobb a betét. Később beszélt az I.r. vádlottal, aki közölte, hogy az általa befizetett pénz felét rendelkezésre bocsátja, míg a másikat a II.r. vádlott-nak kell megfizetnie. A II.r. vádlott azt közölte, hogy nem tudja számára megadni a pénzt, majd ha a férje kifizeti a lakásból, melyre később sem került sor. Ez alkalommal a tanú (nyomozati irat 11. kötet 233. oldal) polgári jogi igényét bejelentette.

A bírósági iratok 41. sorszám alatti jegyzőkönyv 20. oldalán rögzítetten úgy nyilatkozott a tanú, hogy mindkét vádlott tudott az általa befizetett pénzről, a **II.r.vádlott** is jelen volt, amikor azt átadta az I.r. vádlott részére, megbeszélték a teendőket, a II.r. vádlott is vállalta a visszafizetést.

A **II.r.vádlott** az elsőfokú bíróság által az ítélet 30. oldal első bekezdés utolsó mondatában rögzített önvallomásában reflektált ezzel kapcsolatosan, melyre az elsőfokú bíróság is hivatkozott ítéletében a bizonyítékok mérlegelése során, továbbá az ítélet 56. oldal 2. bekezdésétől.

A tényállás kiegészítésére, módosítására a fent hivatkozott bizonyítékok alapján került sor.

A **III.r.vádlottat** illetően a vád 120 okirathoz köthetően a takarékbetétek idő előtti megszüntetésének módszerét nevesítette (végindítvány 7. oldal 3. bekezdés utolsó mondata), ennek megfelelően a tényállás is módosításra szorult a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján.

A bizonyítékokat az elsőfokú bíróság egyenként és összességében értékelte, helyesen foglalt állást akkor, amikor a tényállást részben a vádlottak egyéb bizonyítékokkal is alátámasztható vallomásai alapján, az el nem fogadható részt illetően a tanúk vallomása, az okiratok tartalma és a szakértői vélemény alapján állapította meg.

Az elkövetési értéket illetően a Fővárosi Ítéltábla osztotta a törvényszék indokolását, nem értett egyet a főügyészség és a fellebbviteli főügyészség álláspontjával.

A főügyészségi álláspont az volt, hogy már a takarékszelvény váltásakor sajátjukként rendelkeztek az I. és II.r. vádlottak a rájuk bízott vagyonnal. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy az ügyész által írt időpontban a vagyon elleni bűncselekmény törvényi tényállási elemei még nem valósultak meg, a sajátkénti rendelkezés későbbi, pontosan meg nem határozható időpontra tehető. Helyes a törvényszéki okfejtés a 48. oldal 1. bekezdésében, hogy a takarékszelvény értékpapírszerű okiratának kiállításakor a vádlottakban nyilvánvalóan felvetődött, hogy később, annak visszaváltása során, majd azzal visszaélést fognak elkövetni (három hónappal később), a javítást azonban mindig utólag végezték el a bizonyítási eljárás adatai alapján, ezért csupán a visszaváltáskor (három hónappal később) keletkezett pénztöbbletet tudták felhasználni a sajátjakénti rendelkezés elkövetési magatartása körében. A takarékszelvények szabálytalan forgalmazásának nem elhanyagolható jellemzője az volt, hogy a visszaváltás után történt az újravásárlás (görgetés), ebből következik, hogy egy adott időintervallumon belül az eredeti és a csökkentett névérték közötti különbséget összegének kimunkálása csak az időszak végéig lejárt összeg ügyleteiből állapítható meg. 2010. március hó végi, április hó eleji leltár adatok nem állnak rendelkezésre. Az ügyészség is hivatkozta (fellebbezés 3. oldal 3. bekezdése), hogy a 3 hónapos futamidő nem azt jelentette, hogy minden negyedév végén van a lejárat idő, hanem az minden egyes takarékszelvény esetében más.

Kétségtelen, hogy a szakértők által alkalmazott módszerrel az elkövetési érték kimunkálása - bár az ügyészség a 2010. január végéig terjedő időszakot tette a vád tárgyává - csak a 2009. szeptember hó 30-ig váltott (lejáratuk: december 30.) takarékszelvények figyelembevételével történt a korrekt leltáradatakhoz igazodóan, ugyanakkor a vád kimerítése az elsőfokú bíróság részéről megtörtént,

hiszen a történeti tényállás valamennyi vádlott vonatkozásában tartalmazza, hogy a 2010. januári időszakra vonatkozó takarékszelvény értékesítések és visszaváltások körében elkövetett visszaélések mértéke az ítéletben meghivatkozottak miatt kétséget kizáróan nem számszerűsíthető. Mindezért az ügyészi indokolás a vád ki nem merítése tekintetében nem fog helyt.

A sértett által kimutatott elkövetési érték vonatkozásában az ítéletben írtakat a másodfokú bíróság ugyancsak osztotta. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a szakértők több millió forint névértékű takarékszelvényt a betéti leltári adatokhoz képest megtaláltak.

A könyvszakértői vélemény (nyomozati iratok 3. kötet 20. oldal) 35. oldalán írtak szerint az ügyfél vásárlásáról, vagyis a pénztárba történő befizetéséről a pénztárbizonylatot nem a gazdasági esemény megtörténte időpontjában állították ki az alacsonyabb összegről.

A pénztárjelentések tartalmilag nem a valós pénzkészletet mutatták, annak megállapítása más okok miatt sem lehetséges (40. oldalon részletezve), ezek közé sorolható a bizonylatok hiánya, a házipénztár időszakos leltározása (rovancsolás) meg nem történte.

Az 50. oldalon írtak szerint adott időintervallumon belül az eredeti és a csökkentett névérték közti különbség összege csak az időszak végéig lejárt összegek ügyleteiből állapítható meg. Az egyes évekre kimutatott vagyoni hátrány a vizsgált időszak egészére nem összegezhető.

A szakértők vizsgálatuk során nem tudták kimutatni könyvszakértői módszerrel, hogy a vádlottak mely összegekkel rendelkeztek sajátjukként a takarékszövetkezet eredményesebb működése érdekében, és mely összeget tulajdonítottak el. Mindezért helyes volt annak bírói mérlegeléssel történő megállapítása a tények között, hogy a vádlottak az eljárás során pontosan nem tisztázható kisebb részt fordítottak a saját céljaikra. A védelem ezen értékek elkülönítését tartotta volna indokoltnak, melyre nem volt lehetőség, ugyanakkor a tényállás megállapítása során tett különbségtétel a helyes bírói mérlegelés alapján elégséges.

Helytállóan mérlegelte a bizonyítékokat az elsőfokú bíróság abban a körben is, amikor figyelembe vette a II.r. vádlott szabadságolásának adatait, és az egész nap szabadságon töltött időre büntetőjogi felelősségét nem állapította meg. Tekintettel arra, hogy e vonatkozásban jelentősége volt nemcsak a szerződés keltének, hanem a folyósítás dátumának is, a tényeket a rendelkezésre álló 63. szám alatti okirat mellékletének megfelelően a Fővárosi Ítéltábla a táblázatban kiegészítette. E körben a rendelkezésre álló bizonyítékokat a Be. szabályainak megfelelően a törvényszék akként mérlegelte, hogy csak a kétséget kizáróan bizonyítható tényeket értékelte a II.r. vádlott terhére, mely elv helyes abban az esetben is, ha adat merült fel arra vonatkozóan, hogy több éven keresztül zajló, többnyire közösen végrehajtott bűncselekményről volt szó.

A III.r.vádlott vonatkozásában a felhasznált hamis okiratok számával kapcsolatban a vádlott védője aggályát fejezte ki.

A védői érvelés e tekintetben nem helytálló.

Hivatkozni szükséges arra, hogy a III.r. vádlott nyomozati vallomása szerint (3. kötet 211. oldal) módszere az idő előtti megszüntetés volt, ezt a folyamatot bizonylattal is alátámasztotta, betette a pénztárba az adott összegre vonatkozó kiadási pénztárbizonylatot. A 120 darab visszaéléssel (megszüntetéssel) érintett takarékszelvény a sértett által készített 2012. november hó 22-i nyilatkozat 11. számú mellékletében rendelkezésre áll, erre alapul az ügyészi végindítvány.

A 88 darab hamisított okiratra vonatkozó számítása a védőnek helytelen. A III.r. vádlott általi hamis okirat felhasználás a III.r. vádlott nyilatkozatára (az ügyfelek akarata ellenére szüntette meg idő előtt

a betéteket) és a történeti tényállásban helyesen megállapított tényekre figyelemmel valamennyi vád tárgyát képező okiratra vonatkozóan megállapítható volt.

A bizonyítékok mérlegelése során az elsőfokú bíróság kizárólag a kétséget kizáróan bizonyítható tényeket értékelte a vádlottak terhére, a Be. 4.§ (2) bekezdésében írtakat messzemenőig szem előtt tartotta.

Az ítéletábra megállapította, hogy a nagyobb részben megalapozott tényállás alapján a törvényszék okszerűen következtetett valamennyi vádlott bűnösségére valamennyi cselekmény vonatkozásában. A bűnösségre vont következtetés a másodfokú bíróság által kiegészített és irányadónak tekintett tényállás alapján is helytálló. A minősítés kisebb pontosítással valamennyi vádlott tekintetében megfelel az anyagi jogszabályok rendelkezéseinek.

Helytelen az ügyészi érvelés az alkalmazandó jog tekintetében.

A kialakult bírói gyakorlat egységes a Btk. 2.§-ának, a büntető törvény időbeli hatályának értelmezését illetően. A Btk. 2.§ (1) bekezdése szerint a bűncselekményt - (2) és (3) bekezdésben írt kivételekkel - az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. A (2) bekezdés szerint ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni. A (3) bekezdés szerint az új büntető törvényt visszaható hatállyal kell alkalmazni a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmény elbírálásakor, ha az elkövetés idején a magyar büntető törvény szerint nem volt bűncselekmény. Ekörben az ÍH 2014.45.számú jogesetre (Debreceni Ítéltábla Bhar.III.165/2014/5. számú döntése) és a BH 2013.232.számú jogesetre (Kúria Bhar.II.1513/2012. számú döntése) szükséges hivatkozni. Mindkét jogeset szerint halmazatban álló bűncselekmények esetén a Btk. időbeli hatályának alkalmazása során elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy valamennyi vád tárgyává tett bűncselekmény az új büntető törvényi rendelkezés szerint is bűncselekmény-e. Amennyiben van olyan cselekmény, amely már nem az, ennek jogkövetkezményét e cselekményre nézve le kell vonni, és csak a többi cselekmény vonatkozásában vizsgálandó, hogy azokra összességében nézve az újabb rendelkezések enyhébb elbírálást tesznek-e lehetővé.(1978. évi IV.tv.2.§, Btk. 2.§)

Ha viszont a vádban foglalt többi, vagy a vádban foglalt valamennyi cselekmény vonatkozásában az elkövetéskor fennállt büntetőjogi felelősség az új törvény szerint sem szűnt meg, a régi és új törvény teljes összevetésével kell megállapítani, hogy összehatásában melyik törvény biztosít enyhébb elbírálást. Ekkor valamennyi cselekményre nézve vagy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos törvényt kell egységesen alkalmazni, a büntető anyagi jogi rendelkezések együttes, kombinatív alkalmazásának nincs helye.

A törvényszék az ítéletábra megítélése szerint helyesen foglalt állást abban a körben, hogy az I. és II.r. vádlott tekintetében az új büntető törvény nem kedvezőbb. Jelen esetben nem arról van szó, hogy egyes rész-cselekmények az új törvény szerint már nem minősültek volna bűncselekménynek, ezért ezek figyelmen kívül hagyásával kellett volna ismételt állást foglalni, hogy az új büntető törvény a fennmaradó halmazatban álló cselekményeket illetően kedvezőbb-e. Esetükben éppen arról volt szó, hogy az elkövetéskori, általános szabályként alkalmazandó törvény szerint évült el nagyobb számú cselekményük (3 éves elévülési idő), illetve az értékhatár kedvezőbb volta miatt minősültek a folytatóságosság egységébe tartozó vagyon elleni cselekményeik közül némelyek szabálysértésnek. Erre alapozva döntött úgy az elsőfokú bíróság, hogy az új törvény még abban az esetben sem kedvezőbb számukra, ha figyelembe veszi a feltételes szabadságra bocsáthatóság új

törvény szerinti kedvezőbb voltát, mely helyes érvelés. Jelen esetben a jogszabályok kombinatív alkalmazásának az ítéletábra megítélése szerint nincs helye.

Tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság az I. és II.r. vádlott enyhébben minősülő vagyon elleni cselekményének minősítésekor. A **magánfél** 2 7 hónapon belül (a bírói gyakorlat szerint még megállapítható rövid időköz) 400.000 illetve 100.000 forintot adott át két alkalommal II.r. vádlott jelenlétében, tudtával I.r. vádlottnak, mely a szövetkezet kirendeltségének házipénztárába befizetésre nem került, erről semmilyen további értékpapírt nem állítottak ki, arról közösen határoztak, azt közösen ismeretlen célra fordították. A két összeg vonatkozásában a folytatólágosság 1978. évi IV. tv.12.§ (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak. A törvényszék ítélete 56. oldal utolsó bekezdésében a két alkalommal történő átadást megemlíti, ugyanakkor jogi konzekvenciáját figyelmen kívül hagyja.

Ösztötte az ítéletábra a törvényszék indokolását abban a körben, hogy a sikkasztás büntette megvalósítása során a vádlottak mind a sajátkénti rendelkezést, mind pedig meg nem állapítható összegre az eltulajdonítás fordulót is megvalósították. Nem fog helyt a II.r. vádlott védőjének érvelése atekintetben, hogy a fiktív hitelszerződések az elkövetett cselekmények leplezését szolgálták, ezen ügyletek mögött pénzmozgás nem volt, kár nem keletkezett. A fiktív hitelszerződések dátuma 2006. április hó 13. napjától kezdődő, a 2.2 tényállási pontban írt magatartás 2007. január hó 1. napja utáni, bírói bizonyossággal meg nem állapítható időponthoz köthető. A 2007 előtti fiktív hitelszerződések értelemszerűen nem szolgálhatták a leplezést, a későbbiek vonatkozásában pedig a védelem szűkségszerűen azon ügyési állásponttal azonosulna, hogy a sikkasztás elkövetési magatartása a 2.1 tényállásban írt magatartás kapcsán már a váltáskor megvalósult. A sikkasztás törvényi tényállása a fiktív hitelszerződések keltezésekor (ebben az esetben a keltezéssel egy napon történt a fiktív folyósítás), illetve ahol az ítéletábra a folyósítás napját megjelölte, a folyósítás napján megvalósult, értelemszerűen az itt írt összegek a sikkasztás elkövetési értékét növelték az ítéletben írtak szerint szemben a védelmi állásponttal.

Nem fog helyt a **II.r.vádlott** védőjének érvelése atekintetben sem, hogy a II.r. vádlott csupán részési magatartást tanúsított. Helyes a törvényszék indokolása a társtettesi elkövetői alakzat megállapítását illetően. A vádlottak a törvényi tényállást egymás tevékenységéről tudva, közösen valószínűítették meg, a pénz sorsáról közösen határoztak. Erre utal I. és II.r. vádlott utolsó szó jogán tett nyilatkozata is.

Figyelemmel arra a körülményre, hogy bírói bizonyossággal nem volt megállapítható az, hogy mely összegeket és mikor tulajdonítottak el a vádlottak saját hasznukra, az üzletszerűség megállapítására az ítéletábra sem látott törvényi lehetőséget.

A hamis magánokiratok felhasználása az I. és II.r. vádlott részéről ugyancsak egymás tevékenységéről tudva valószínűítették meg, ezért e cselekményt is az 1978. évi IV. tv. 20.§ (3) bekezdése szerint társtettesként valószínűítették meg.

A törvényszék a büntetés kiszabása körében irányadó körülményeket nagyobb részben helyesen sorolta fel. További súlyosító körülmény a vagyon elleni cselekmény(ek) folytatólágos elkövetése valamennyi vádlott esetében, a társtettesi elkövetői alakzat az I. és II.r. vádlottat érintően. Enyhítő körülmény ugyanakkor az I.r. vádlott cselekmény feltárása utáni összeroppanása, megbánást kifejező öngyilkossági kísérlete. (Legfelsőbb Bíróság 56/2007.Bk vélemény II.11 pontja)

A védők által hivatkozott büntetlen előélet enyhítő körülményként nem értékelhető, mert az valamennyi vádlott esetében foglalkoztatási feltétel. (56/2007. BK vélemény)

Az ítélet tábla a súlyosító körülmények nagy számára, a cselekmények jellegére, hosszú elkövetési időszakára figyelemmel nem látott lehetőséget a szabadságvesztés büntetés olyan mérvű enyhítésére, hogy az próbaidőre felfüggeszthetővé váljon. A törvényi minimumban, azaz 2 évben megállapítandó szabadságvesztés egyik vádlott esetében sem érne el a célját. A megállapított bűnösségi körülmények alapján nem feltételezhető, hogy a szabadságvesztés büntetés annak végrehajtása nélkül is elérhetné célját.

Ugyanakkor a büntetés kiszabás során nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbi tények: a vádlottak mindvégig vállalták a felelősséget, szembefordultak tettükkel, aktív szerepet vállaltak a bűncselekmény felderítésében, a III.r. vádlott önként jelentkezett a varsányi kirendeltségen megindult vizsgálat során oly időben, amikor magatartására még nem derült fény. A hatóságokkal mindvégig együttműködtek. Az utolsó szó jogán tett nyilatkozataikban is megbánásuknak adtak hangot. Az **I.r.vádlott** az okozott kár egy részét a **magánfél2** sértett irányába megtérítette.

A vádlottak önhibájukon kívül igen hosszú ideig álltak büntetőeljárás hatálya alatt, az elsőfokú elbírálás óta további másfél év telt el.

Mindezen körülmények nagy nyomatókkal értékelése arra indította az ítélet táblát, hogy a vádlottakkal szemben kiszabott büntetéseket jelentősen enyhítse a rendelkező részben írt mértékben. Szemben az II.r. vádlott védője érvelésével az ítélet belső arányossága kifogástalan, a büntetés kiszabása során a törvényszék ezen követelménynek messzemenőig eleget tett.

A közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát az ítélet tábla a főbüntetéshez igazodó mértékben ugyancsak enyhítette valamennyi vádlott tekintetében.

A fentebb megjelölt enyhítő körülményekre hivatkozással az ítélet tábla úgy látta, hogy az a különös méltánylást érdemlő ok, amelyet a törvényhozó az 1978. évi IV. tv. 47.§ (3) bekezdésében, illetve a Btk. (2012. évi C. tv.) 38.§ (3) bekezdésében megkíván, valamennyi vádlott esetében fennáll, ezért úgy rendelkezett, hogy a szabadságvesztés büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsáthatók.

Az elsőfokú bíróság a polgári jogi igény vonatkozásában a törvénynek megfelelő rendelkezést hozott, az illetékfizetéssel kapcsolatos rendelkezése is helytálló. Semmi nem indokolja, hogy a bíróság a megállapítható összegű igény vonatkozásában ne döntsön érdemben, a döntés a törvény kötelező rendelkezésén alapul. A Be. 335.§(1) bekezdése szerint a polgári jogi igényt a bíróság az ítéletben lehetőleg érdemben bírálja el. A (2) bekezdés szerint, ha a bíróság az ítéletben megállapítja a bűncselekmény elkövetési értékét, ezen összeg mértékéig az előterjesztett polgári jogi igényt érdemben **kell** elbírálni. Nem tartalmazza az elsőfokú ítélet a kötelezés jogcímét, ezért azt a másodfokú bíróság az 1959. évi IV.tv. 339.§ (1) bekezdése alapján kártérítésként megjelölte. Helytelen az I.r. vádlott védőjének azon felvetése, hogy az igény azért ne lenne érdemben elbírálható, mert annak összegszerűségét a vádlottak nem ismerték el, illetve az aggálytalanul nem volt megállapítható. A történeti tényállásban megjelölt elkövetési érték aggálytalanul megállapítható volt, a vádlotti elismerés szükségtelen. Az elismerésnek csak a mérsékelt illeték alkalmazása körében lenne jelentősége.

A bűnjelekkel kapcsolatos megállapítása a törvényszéknek helytálló, a bűnügyi költségről rendelkezés sem ellentétes a jogszabályokkal.

A másodfokú bíróság nem osztotta az ügyészi érvelést tekintetben, hogy a teljes szakértői és tanúdíj összegére egyetemlegesen kötelezni kell a bűnösnek kimondott vádlottakat, mely kétségtelenül a Be. 338.§ (1) bekezdésében írt alapszabálya.

Az elsőfokú bíróság alkalmazta a Be.338.§ (4) bekezdésében írtakat, mely szerint a bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bünyügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottakat mentesítheti. Kétségtelen, hogy az ügyészi indoklás helytálló tekintetben, hogy nagy tárgyi súlyú bűncselekményt követtek el a vádlottak, ugyanakkor a 6.000.000 forint feletti szakértői díj a cselekmény tárgyi súlyával sem arányos, ezért helyesen döntött a Be.338.§ (4) bekezdése alkalmazhatósága mellett a törvényszék.

Nem tartalmazza az ítélet személyi része a Be. 258.§ (2) bekezdés b.) pontban megkövetelt személyi adatok közt az állampolgárságot, illetve a személyi azonosító igazolvány számát, ezért azt az ítélet tábla a másodfokú eljárásban megállapított adatoknak megfelelően rögzítette, csakúgy, mint a II.r. vádlott megváltozott állandó lakcímét.

A fent írtakra figyelemmel az ítélet tábla a Balassagyarmati Törvényszék ítéletét a Be.361.§-a szerinti nyilvános ülés keretében eljárva a Be.372.§ (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben annak helyes indokainál fogva a Be.371.§ (1) bekezdése alapján mindhárom vádlott vonatkozásában helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az eljárás során felmerült védői díj összegét a Be.381.§ (1) bekezdése alapján megállapította, azt a Be. 382.§ (1) bekezdése alapján az államra terhelte, mert a II.r. vádlott enyhítésért bejelentett fellebbezése eredményre vezetett.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Budapest, 2016. év január hó 28. napján

. Lassó Gábor sk.
a tanács elnöke

. Fatalin Judit sk. . Révész Tamásné sk.
előadó bíró

bíró

A Balassagyarmati Törvényszék 2014. október hó 17. napján kihirdetett 7.B.120/2012/67. számú ítélete a Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.60/2015/9.számú ítéletével eszközölt változtatással mindhárom vádlott vonatkozásában 2016. január hó 28. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2016. év január hó 28. napján

Dr. Lassó Gábor sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

tisztviselő